

ADVIES 2012/02

Ontwerpprogrammawet – Januari 2012 - Toegangsvoorwaarden vervroegd pensioen voor zelfstandigen

Op verzoek van Mevrouw Sabine LARUELLE, minister van Middenstand, KMO's, Zelfstandigen en Landbouw, en overeenkomstig artikel 110, §1, van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, heeft het Algemeen Beheerscomité onderstaand advies uitgebracht aangaande de artikelen 21 tot 25 van de ontwerpprogrammawet van januari 2012. Deze artikelen behandelen de hervorming van de toegangsvoorwaarden tot het vervroegd pensioen voor de zelfstandigen.

Zo zullen vanaf 2013 de minimumleeftijd en het aantal vereiste loopbaanjaren om een vervroegd pensioen te kunnen nemen geleidelijk worden opgetrokken. Vanaf 2016 zal de leeftijdsvoorwaarde om een vervroegd pensioen te kunnen nemen op 62 jaar worden gebracht en de loopbaanvoorwaarde op 40 jaar.

Nochtans zal het nog mogelijk zijn om een vervroegd pensioen te nemen op 60 jaar als men ten minste een loopbaan van 42 jaren heeft, en op 61 jaar als men ten minste een loopbaan van 41 jaren heeft.

De malus in geval van vervroegd pensioen zal het rustpensioen verminderen met¹ :

- 18 % (als het pensioen ingaat tussen 61 jaar en 61,5 jaar),
- 15 % (als het pensioen ingaat tussen 61,5 jaar en 62 jaar),
- 12 % (als het pensioen ingaat tussen 62 jaar en 63 jaar),
- 7 % (als het pensioen ingaat tussen 63 jaar en 64 jaar),
- 3 % (als het pensioen ingaat tussen 64 jaar en 65 jaar).

De malus is niet van toepassing indien iemand 42 loopbaanjaren heeft. Daardoor zal bij degenen die hun pensioen op 60 jaar nemen geen malus toegepast worden aangezien zij de noodzakelijke 42 loopbaanjaren hebben.

Er zijn overgangsmaatregelen voorzien voor de periode tussen 2013 tot 2016. Een artikel 16bis wordt toegevoegd in het koninklijk besluit van 30 januari 1997².

¹ De Koning kan, bij een in Ministerraad overlegd besluit, de modaliteiten van de malus wijzigen, evenals de modaliteiten en de gevallen waarbij de malus niet van toepassing is.

² Koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1er, 4°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie.

Zo wordt de pensioenleeftijd geleidelijk verhoogd:

- naar 60,5 jaar voor de vervroegde pensioenen die genomen worden tussen de 1ste januari 2013 en de 1ste december 2013 (behalve als de persoon 40 loopbaanjaren heeft. Dan kan hij nog zijn pensioen op 60 jaar nemen),
- naar 61 jaar voor de vervroegde pensioenen die genomen worden tussen 1ste januari 2014 en de 1ste december 2014 (behalve als de persoon 40 loopbaanjaren heeft. Dan kan hij zijn pensioen nog op 60 jaar nemen),
- naar 61,5 jaar voor de vervroegde pensioenen die genomen worden tussen de 1ste januari 2015 en de 1ste december 2015 (behalve als de persoon 41 loopbaanjaren heeft. Dan kan hij nog zijn pensioen op 60 jaar nemen).

De voorwaarde inzake het aantal loopbaanjaren wordt geleidelijk verhoogd naar 38 jaar voor de vervroegde pensioenen die genomen worden tussen de 1ste januari 2013 en de 1ste december 2013, en naar 39 jaar voor de vervroegde pensioenen die genomen worden tussen de 1ste januari 2014 en de 1ste december 2014.

Tijdens deze overgangperiode van 2013 tot 2015, worden de modaliteiten van de malus eveneens aangepast.

Ten slotte voorziet de ontwerpprogrammawet dat degenen die op een bepaald ogenblik voldoen aan de voorwaarden om een vervroegd pensioen te bekomen, dit vervroegd pensioen op een latere datum mogen nemen wanneer ze desgevallend niet meer voldoen aan de nieuwe voorwaarden om een vervroegd pensioen te bekomen.

Het Comité brengt een positief advies uit over de artikelen 21 tot 25 van de ontwerpprogrammawet van januari 2012. In het stelsel van de sociale zekerheid van de werknemers zijn gelijkaardige maatregelen genomen. Het ABC vraagt daarom dat, indien er in het stelsel van de werknemers bijstellingen gebeuren, gelijklopende bijstellingen ook voor het stelsel van de zelfstandigen zouden aangebracht worden.

Deze bepalingen maken deel uit van het regeerakkoord van 1 december 2011 (pagina 102):

"De minimumleeftijd voor het vervroegd pensioen zal vanaf 2013 met 6 maanden verhogen en daarna met 6 maanden per jaar om in 2016 op 62 jaar te komen, in de privésector en in het algemeen stelsel van het openbaar ambt. De minimale loopbaanvoorwaarde zal in de privésector en in het algemeen stelsel van het openbaar ambt tegen 2015 geleidelijk aan op 40 jaar komen. Bij lange loopbanen zal men in twee uitzonderingen voorzien: het pensioen zal op 60 jaar kunnen bij 42 loopbaanjaren en op 61 jaar bij 41 loopbaanjaren.

...

De pensioenbonus zal vóór 1 december 2012 worden geëvalueerd, met de bedoeling om zijn aansporend karakter te versterken."

Het ABC wenst er aan te herinneren dat het in zijn advies 2011/03 "Pensioenbonus/malus – Wetsvoorstel van 29 april 2011 tot verlenging van de pensioenbonus voor werknemers en zelfstandigen" van 14 juli 2011 gesteld heeft dat "de combinatie bonus/malus de zelfstandigen aanzet om langer te werken door degenen die actief blijven te belonen. Het heeft er eveneens toe geleid om in het stelsel van de zelfstandigen de gemiddelde leeftijd waarop men op pensioen gaat dicht bij de wettelijke pensioenleeftijd te houden. Bij de zuivere loopbanen als zelfstandige bedroeg de gemiddelde leeftijd waarop men in 2010 op pensioen ging 64,61 jaar bij de mannen en 65,96 jaar bij de vrouwen" (met inbegrip van de extreme gevallen, d.w.z. personen die hun pensioen opnemen na 70 jaar). Bovendien is de malus specifiek voor het stelsel van de zelfstandigen: de andere stelsels kennen dergelijk systeem immers niet, wat discriminerend is.

Ten slotte wenst het Comité 2 kleine technische opmerkingen te maken.

Om de consistentie te behouden zou de 1ste alinea van § 3 van het artikel 3 van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 als volgt moeten gewijzigd worden: "De mogelijkheid om overeenkomstig § 2 een vervroegd rustpensioen te bekomen is ondergeschikt aan de voorwaarde dat de belanghebbende een loopbaan bewijst van tenminste 35 kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend *krachtens een of meerdere wettelijke Belgische pensioenregelingen of regelingen waarop de Europese verordeningen inzake sociale zekerheid van toepassing zijn of waarop een door België gesloten overeenkomst inzake sociale zekerheid betreffende de pensioenen van werknemers of zelfstandigen van toepassing is*".

De vermindering voor het vervroegd opnemen (malus) is niet alleen vastgelegd in de artikels 3, §2 (voor de periode 2009 tot 2012) en 3, §2bis (voor de periode vanaf 2016) van het KB van 30 januari 1997, maar ook in de §§ 3 tot 5 van het artikel 16bis (voor de periode 2013 tot 2015). Bijgevolg moet het artikel 21, 5°, a, van de ontwerpprogrammawet, dat deze vermindering beoogt, ook verwijzen naar het artikel 16bis, §§ 3 tot 5. Het ontwerp van wet moet op dit punt dus gewijzigd worden.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 26 januari 2012:

Muriel GALERIN,
Secretaris

Anne VANDERSTAPPEN,
Voorzitter